

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Prawnokarne konsekwencje naruszenia prawa do informacji oraz obowiązku zachowania tajemnicy

dr inż. Agnieszka Gryszczyńska
Katedra Prawa Informatycznego
Wydział Prawa i Administracji UKSW

Konferencja naukowa „Publicznoprawne ograniczenia jawności. Zagadnienia wybrane”,
4-5 grudnia 2013 r., UKSW

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Problemy:

1. Konflikt chronionych wartości z uwagi na przedmiot ochrony przepisów przewidujących :

- Penalizację nieudostępnienia informacji publicznej - art. 23 u.d.i.p.

Przedmiot ochrony —————> prawo obywatela do uzyskania informacji publicznej

- Penalizację ujawnienia i wykorzystania informacji niejawnych, naruszenia tajemnicy zawodowej (funkcyjnej) - art. 265 kk, art. 266kk

Przedmiot ochrony —————> poufność informacji i stosunek zaufania pomiędzy dysponentem a depozytariuszem informacji

- Penalizację udostępnienia lub umożliwienia dostępu do danych osobowych osobom nieupoważnionym - art. 51 u.o.d.o

Przedmiot ochrony —————> poufność danych osobowych

2. Czy reakcja karnoprawna na nieudostępnienia informacji publicznej jest celowa i skuteczna

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 23 u.d.i.p.

Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku

- **Przedmiot ochrony**
- **Podmiot**
- **Strona podmiotowa**
- **Strona przedmiotowa**

➤ Przepis ten penalizuje zachowanie polegające na nieudostępnieniu jakiegokolwiek informacji o tym charakterze, nie zaś tylko takiej informacji publicznej, którą charakteryzuje przymiot większej wagi (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2007 r., III KK 74/07)

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 23 u.d.i.p. Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku

➤ **Przedmiot ochrony**

prawo obywatela do uzyskania informacji publicznej

➤ **Podmiot**

tylko ten na kim ciążył obowiązek udostępnienia informacji (przestępstwo indywidualne właściwe)

Problem - kto jest podmiotem zobowiązanym w świetle interpretacji art. 4 ust. 1 pkt 5 u.d.i.p. (przykład spółdzielni mieszkaniowych i skutków dla kwalifikacji karnoprawnej uchwały 7 sędziów NSA z dnia 11 kwietnia 2005 r., sygn. I OPS 1/05).

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 23 u.d.i.p. Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, **nie udostępnia informacji publicznej**, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku

➤ Strona przedmiotowa

przestępstwo z zaniechania

- Ignoruje wniosek i nie podejmując działań do których jest zobowiązany
- Podejmuje nieprawidłowe czynności materialno-techniczne
- Nie umieszcza informacji publicznych w BIP
- Wydaje decyzję o odmowie udostępnienia informacji publicznej
- odmawia dostępu do posiedzeń kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z wyborów powszechnych
- (.....)

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 23 u.d.i.p. Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku

➤ Strona podmiotowa

➤ **Art. 9. § 1 kk** Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.

➤ Strona podmiotowa czynu zabronionego z art. 23 u.d.i.p. występuje tylko w **formie umyślności**

➤ **zamiar bezpośredni** – podmiot zobowiązany ma świadomość obowiązku udostępnienia informacji i nie chce informacji publicznej udostępnić

➤ **zamiar ewentualny** – podmiot zobowiązany ma świadomość obowiązku udostępnienia informacji, przewiduje możliwość nie udostępnienia informacji publicznej i godzi się na to

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 28. § 1 kk - Nie popełnia umyślnie czynu zabronionego, kto pozostaje w błędzie co do okoliczności stanowiącej jego znamię.

Problemy istotne przy badaniu realizacji znamion czynu z art. 23 u.d.i.p.

Świadomość podmiotu zobowiązanego co do:

- Interpretacji pojęć:
- Informacja publiczna
- Sprawa publiczna
- Informacja publiczna przetworzona
- Podmiot zobowiązany

- Ustalenia trybu dostępu do informacji i odesłanie do regulacji szczególnej

- Stwierdzenia istnienia przesłanek ograniczających dostęp do informacji publicznej – np. tajemnice (błąd co do zaistnienia ustawowych przesłanek odmowy udzielenia informacji publicznej)

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 5. u.d.i.p.

1. Prawo do informacji publicznej podlega **ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych.**

1a.

2. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na **prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy.** Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa.

3. Nie można, z zastrzeżeniem ust. 1 i 2, ograniczać dostępu do informacji o sprawach rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, w szczególności w postępowaniu administracyjnym, karnym lub cywilnym, ze względu na ochronę interesu strony, jeżeli postępowanie dotyczy władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne - w zakresie tych zadań lub funkcji.

4. Ograniczenia dostępu do informacji w sprawach, o których mowa w ust. 3, nie naruszają prawa do informacji o organizacji i pracy organów prowadzących postępowania, w szczególności o czasie, trybie i miejscu oraz kolejności rozpatrywania spraw.

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 265. § 1 kk. **Kto** ujawnia lub wbrew przepisom ustawy wykorzystuje informacje niejawne o klauzuli "tajne" lub "ściśle tajne", podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. (...)

§ 3. **Kto nieumyślnie** ujawnia informację określoną w § 1, z którą zapoznał się w związku z pełnieniem funkcji publicznej lub otrzymanym upoważnieniem, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 266. § 1 kk. Kto, wbrew przepisom ustawy lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu, ujawnia lub wykorzystuje informację, z którą zapoznał się w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Funkcjonariusz publiczny, który ujawnia osobie nieuprawnionej informację niejawną o klauzuli "zastrzeżone" lub "poufne" lub informację, którą uzyskał w związku z wykonywaniem czynności służbowych, a której ujawnienie może narazić na szkodę prawnie chroniony interes, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

art. 266 § 1 kk

- może dotyczyć w zasadzie **ochrony każdej cudzej tajemnicy** (Kunicka-Michalska, *Przestępstwa przeciwko ochronie...*, s. 446)
- stanowi normę sankcjonującą w **stosunku do tych wszystkich naruszeń tajemnicy zawodowej**, w których przepisy nakładające obowiązek jej dochowania nie przewidują wprost sankcji karnych za naruszenie obowiązku tajemnicy
- może mieć zastosowanie tam, gdzie przepisy wprowadzające nie przewidują wprost ustawowego obowiązku zachowania tajemnicy, natomiast **charakter wykonywanego zawodu czy prowadzonej działalności pozwala na wejście w posiadanie informacji poufnych i z reguły dotyczących życia prywatnego jednostki** (np. nauczyciele, pracownicy szkół wyższych; Wróbel (w:) Zoll II, s. 1273 i n.; tenże, *Niektóre problemy...*, s. 20-24)

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 266 kk

Tajemnica zawodowa sensu largo – obowiązek zachowania dyskrecji informacji, z którymi określona osoba zapoznana się z uwagi na pełnioną funkcję, wykonywaną pracę, prowadzoną działalność publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową.

Tajemnica zawodowa sensu stricto – obowiązek zachowania dyskrecji informacji, do których określona osoba ma dostęp z uwagi na wykonywany zawód, z którym związany jest element zaufania.

Źródłem obowiązku zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych w związku z wykonywanym zawodem lub rodzajem działalności może być **przepis prawny** lub przyjęte przez siebie **zobowiązanie (umowa)** pomiędzy dysponentem informacji i depozytariuszem, której treścią jest **przyjęcie zobowiązania dyskrecji**

Źródłem obowiązku zachowania dyskrecji w przypadku tajemnicy zawodowej nie muszą być wyraźne przepisy prawne, **lecz także zasady etyki zawodowej**. (Patrycja Kozłowska-Kalisz [w:] Kodeks Karny. Komentarz. Mozgawa M. (red.), Budyn-Kulik M., Kozłowska-Kalisz P., Kulik M.

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Art. 51 u.o.d.o.

1. **Kto administrując zbiorem danych lub będąc obowiązany do ochrony danych osobowych udostępnia je lub umożliwia dostęp do nich osobom nieupoważnionym**, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

PODSUMOWANIE

Zarówno zasady dostępu do określonych informacji jak również regulację prawną odnoszącą się do tajemnic ustawowo chronionych cechuje brak przejrzystości, co utrudnia ochronę informacji objętych tajemnicą oraz kontrolę przestrzegania tajemnic.

Powoduje to również poważne implikacje dla reakcji prawnokarnej.

Przepis art. 23 u.d.i.p. choć nie jest „martwy” jest mało efektywny a wobec problemów z interpretacją podstawowych pojęć z ustawy o dostępie do informacji publicznej jego praktyczne znaczenie jest znikome.

Osoby zobowiązane do udostępnienia informacji publicznej często stawiane są przed dylematem związanym z decyzją co do udostępnienia /lub nie/ informacji z uwagi na świadomość karnoprawnych sankcji za:

- Nieudostępnienie informacji publicznej
- Udostępnienie informacji publicznej i jednocześnie udostępnienie danych osobowych
- Udostępnienie informacji publicznej i jednocześnie udostępnienie informacji stanowiących tajemnicę.

Uniwersytet
Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

NAUKOWE
CENTRUM
PRAWNO
INFORMATYCZNE

Dziękuję za uwagę.

Zapraszam do dyskusji.

a.gryszczynska@uksw.edu.pl